

DE NOORD-BRABANDER.

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS. PRIJS

Voor de Stad. . . f 12.

Franco per post. . . n 14.

DICERE VERUM QUAE SEXTAT?

MORATIUS.

ADVERTENTIËN:

15 cents de regel.

behalve 35 cents zegel.

(Verschijnende driemaal in de week: Dingsdag, Donderdag en Zaterdag.)

DE UITSpraak VAN DEN UITGEEVER DER ARNHEMSEHE COURANT.

Hetgeen wij voorzien hadden is geschied. De uitgever van de *Arnhemse Courant* is vrijgesproken van de tegen hem uitgebrachte beschuldiging van smaad en hoon jegens den Koning; en wat meer is, de regtbank heeft verklaard, dat in het gemencimeneerd artikel de persoon des Konings niet anders dan met eerbied genoemd is. Deze uitspraak verwondert ons niet en zal niemand verwonderen, die met ons overtuigd is, dat de regterlijke magt in Nederland niet de onderdanige dienaar is van eene naar despotismus hakende regering; maar een heiligdom van recht en regtvaardigheid, ongenaakbaar voor de knippen van oligarchische strekkingen. Wij hebben ons niet vergist in de verwachtingen, welke wij van die regterlijke magt koesterden; en indien het waar is, dat het teleurgestelde ministerie de zaak in hooger beroep wil behandeld zien, verwachten wij daarvan niets anders dan de bekrachtiging der te Arnhem gelede taal.

Indien het te Arnhem uitgesproken vonnis ons voldoening bereut, betreuen wij niettemin de roekeloosheid der regering, welke zich zoo onbesuisd aan de minachting van het algemeen blootstelt. Reeds meer dan eenmaal heeft zij voor de regtbanken teleurstelling ingeogst, en de les, welke zij bij gelegenheid van het proces der dispensatien tegen dezelfde *Arnhemse Courant* ontvangen had, deed ons hopen dat zij niet zoo spoedig eene nieuwe poging zou ondernemen. Inderdaad wat is er meer in staat om eene regering in de haar zoo noodzakelijke achting van het publiek te doen afnemen, dan wanneer zij in het strijperk afdaalt tegen de organen der publieke opinie, die haar niet gunstig zijn, en uit dien strijd met den bloot der nederlaag terugkomt? Ja, wij zijn hiervan zoodanig overtuigd, dat het ons voorkomt, dat, indien de vervolgingen tegen den *Saekwagen*, (waarvan wij onder het schrijven dezes den uitslag te gemoet zien) en tegen de *Vassingsche Courant* denzelfden alloop hebben als die tegen de *Arnhemse Courant*, het onmogelijk is, dat het ministerie zich staande kan houden, tenzij het in zijne verwatenheid alle trotseert en heerschen wil *quand même*.

Wij spreken hier niet van het verschil, hetwelk wij zelven met den minister van financiën hebben; want ofschoon de handelwijs des mi-

nisters daaromtrent getuigt van de predilectie (?) van Z. Exc. jegens de drukpers, welke het wierooksvat niet voor hem zwaait, is deze zaak eigenlijk, op zich zelve genomen, meer van eenen fiscaalen dan van eenen staatkundigen aard. Wij willen overigens zoo weinig mogelijk deze spaar aanroeren, tot dat 's regters uitspraak tusschen ons en den minister van financiën zal beslist hebben.

De uitspraak der arrondissements-regtbank schijnt overigens in de residentie eene onaangename sensatie gemaakt te hebben. Het *Journal de la Haye* kan moeilijk zijne woede onder een schijnbaar bedaard artikel verbergen; en neemt zich voor, de overwegingen van de arnhemse regtbank weder te toetsen: waaraan? aan de bespiegelende theorien, waarschijnlijk, van den staatkundigen wijsgeer, die het inspireert. Het *Journal de la Haye* wil maar niet van zijne primitieve dwaling terugkomen, waaruit alle andere dwalingen voortspruiten. Het wil namelijk dat de regtbank geoordeeld hadde niet naar de beginselen, waaruit de schrijver in de *Arnhemse Courant* was uitgegaan, maar naar de beginselen, welke het zelf predikt en voorstaat. Het *Journal de la Haye* of het stelsel, dat het vertegenwoordigt, gaat uit van het beginsel, dat de troonrede het personeel werk van den Koning is en dat dus de beoordeeling der troonrede eene beoordeeling van 's Konings persoon is. Onder welke schoone bewoordingen het *Journal* deze absurditeit ook zoeke te verbergen, dat beginsel straalt uit deszelfs redeneringen en aanhalingen uit. Het is echter klaarblykelijk dat de schrijver in de *Arnhemse Courant* uit geen geheel tegenovergesteld beginsel is uitgegaan. Maar nu wil het *Journal*, of liever de patronen die het bezoldigen, dat de regter de daad van den schrijver in de *Arnhemse Courant* beoordeeld had naar de door hen voorgastane beginselen, en den duidelijken zin der woorden verkrachtende, eene veroordeeling op bedoelingen gegrond, zou uitgesproken hebben.

Maar het *Journal* miskende daarbij zeer onze regterlijke magt, en, waarom zouden wij het niet bekennen, ons gevoel wordt er door gestreeld, dat wij die magt op hare regte waarde geschat hebben. Onze eerbied en hulde zijn haar voor altijd verzekerd, daar wij de overtuiging hebben, dat zij op dien weg van regtvaardigheid en verlichte beginselen zal voortgaan.

De represailles tegen België.

Het was wel te voorzien, dat het koninklijk besluit van den 5 dezer, het besluit van *wedervergelding*, in België eene verbazende sensatie zou maken. De meeste dagbladen van dat land beschouwen den maatregel niet onder het commercieel oogpunt, maar geven daaraan eene staatkundige bedoeling, en het ontgaat hun niet, dat onze regering den maatregel genomen heeft juist op een oogenblik, dat de crisis van den landbouw in België heerscht; hetgeen zij toeschrijven aan het doel om daardoor België te beter te treffen. Wij willen in die beschouwingen niet treden, maar betreuen den door onze regering genomen maatregel daarop te meer, omdat zij niet alleen onder het oogpunt van handel en staatshuishoudkunde gevaarlijk en onstaatkundig mag genoemd worden; maar omdat hij daaronboven nog strekken moet, om slecht uitgedoofde hartstogten, blamerenden maar nog niet geheel gesmoorden wrak, met nieuwe levendigheid op te wekken en aan het woelen te brengen.

Het *Journal de Bruxelles* onder anderen, dat in de bestrijding van den bedoelden maatregel niet hartstogtelijk is, maar met cijfers en daadzaken denzelfden wederlegt, tracht het onregtvaardige van dien maatregel te doen uitkomen, door berekeningen, welke indien zij op waarheid gegrond zijn, veel stof tot nadenken geven. Het gaat een voor een na al hetgeen in het officieel vertoog, in de *Staats-Courant* voorkomende, wordt in het midden gebracht, om den maatregel te verdedigen; en bewijst, door opgaven, welke wij als officieel mogen beschouwen, dat juist na de wetten, waarover men zich beklagt, de nederlandsche handel op België meer en meer heeft toegenomen.

De wet van 1835 op het vee behandelende, geeft het op dat in 1834 Nederland aan België voor 1,295,490 fr. aan vee geleverd heeft; in 1837 (dus na de wet van 1835) voor 1,761,816 fr. en zoo steeds opgaande tot zelfs in 1842 voor 2,432,331 fr. en in 1844 voor 1,935,269 fr.

Vóór de wet op de visscherij, die van 25 februarij 1842 is, had Nederland in 1841 voor 437,870 fr. visch verkocht; na die wet: in 1842, 768,975 fr. 1843, 782,864 fr. en 1844 740,694.

Eindelijk doet het door zijne opgaven zien dat België veel minder aan Nederland levert dan Nederland aan België. Van 1840 tot 1844 is in het geheel uit Nederland naar België ingevoerd voor 35,108,438 en van België naar Nederl. 27,414,500 fr.

En daarna vraagt het *Journ. de Bruxelles* over Nederland zich te beklagen kan hebben.

De *Emancipation* noemt het besluit van 5 februarij eene oorlogsverklaring.

Het *Journal du Commerce d'Anvers* alleen beschouwt het koninklijk besluit uit een ander oogpunt; het acht het nadeelig voor België, en ziet nit den door Nederland genootend maatregel eene aanleiding tot toenadering. Het geeft

ook aan de Belgische regering den raad om in onderhandeling te kunnen hoopt dat deze niet tot wederkeerige represailles zal overgaan.

Plaatsgebrek verhindert ons al de beoordeelingen der belgische dagbladen over te nemen; overigens zouden wij ook niet gaarne af de beschuldigingen daarin voorkomende mededeelen. Klaarblijkelijk is het echter, dat de maatregel, door onze regering genomen, bij onze Belgische naburen, geene commercieele maar eene politieke gramschap heeft doen ontstaan en uit dien hoofde betreuren wij denzelfden dubbel.

De toon van alle dagbladen doet genoeg zien, dat de maatregel onzer regering bij de Belgen geen lust zal doen ontstaan om den weg der onderhandelingen in te slaan; zoodat de vrees, welke wij in ons vorig nummer hebben aan den dag gelegd, dat men van represailles tot represailles zal overgaan, en daaruit eindelijk eene totale vijandschap zal ontstaan, maar al te gegrond schijnt.

Onze hoop is nog op onze vertegenwoordiging gevestigd. De leden der kamer hebben voor hunne bijeenkomst den tijd, om nategaan, welken indruk het koninklijk besluit in België verwekt heeft, welke gevolgen daarvan te duchten zijn; en indien zij dan mogten bevinden dat de regering onvoorzigtig en onstaatkundig gehandeld heeft; dat zij, vermeenende voor België eenen kuil te graven juist voor Nederland eenen afgrond geboord heeft, hopen wij tevens dat zij krachtig genoeg zullen vinden, om door een afkeurend votum nieuwe rampen van het vaderland af te weren. Trouwens zij hebben geen ander belang, dat tegen het algemeen belang kan opwegen.

KERKELIJKE STAAT.

ROME. Daags voor het Kersfeest zijn de Vespers plegtig in de Sixtijnache kapel gezongen. De kardinaal Micara, deken van het H. Collegie, bisschop van Ostia en Velletri, verrichtte de dienst.

De plegtige nachtmis is door den kardinaal Ferretti gezongen.

Op den dag der plegtigheid heeft de Paus zich naar de St. Pieters-kerk begeven, en aldaar van zijn pauselijk gewaad omhangen en de tiara op het hoofd; door de kardinalen, aartsbisschoppen en bisschoppen omringd, de hoogmis bijgewoond, welke, op apostolische vergunning, aan het pauselijk altaar door den kardinaal Micara gezongen werd.

Den 24 december is te Rome, na de laatste H. Sacramenten ontvangen te hebben, overleden de prinses Marianna Altieri, geboren prinses van Saksen, moeder van den kardinaal Altieri.

AMERIKA.

Men heeft te Londen tijdingen uit Mexico ontvangen tot den 2 december. Zij luiden zeer ongunstig voor dat ongelukkig land. Bij het vertrek van de Tweed, die deze tijdingen heeft mede gebracht, uit Vera-Cruz, zeide men dat de generaal Paredes, ontvreden over de wijze waarop het verschil met de Vereenigde Staten geëindigd is, tegen Mexico in aantocht was met 8000 man, met het bepaalde doel om het aan te vallen; men voegde er bij dat de generaal Bustamente zich met zijne troepen bij hem zou voegen.

Indien men geloof mag schenken aan eene correspondentie van den Times, vier dagen voor de bovengemelde tijdingen afgezonden, zou het doel van Paredes en zijne officieren zijn om een dictatoriaal gouvernement in te stellen in plaats van de tegenwoordige orde van zaken. Andere officieren, onder anderen de generaal Urta, en de generaal Alvarez zouden ook tegen het hoog gezag in opstand zijn en in het district Acapulco opror stoken.

Terwijl de burgeroorlog dreigt het hoofd op te steken, maken de wilden gebruik van de zwakheid der regering, vallen het grondgebied der republiek in verscheidene punten aan en verwoesten de plaatsen Durango en Zacatecos.

— De ex-ambassadeur van Frankrijk te Mexico, de heer Alfey de Ciprey was steeds te Havannah, nieuwe bevelen van zijne regering inwachtende.

— Den 16 december is de kwestie van Oregon in den amerikaanschen Senaat ter sprake gekomen. De generaal Cass heeft voorgesteld om aan de commissie voor het zeezezen in last te geven, naar den toestand van de zeemagt onderzoek te doen, en aan de commissie van oorlog, om een dergelijk onderzoek te bewerkstelligen omtrent den staat van verdedigings der kusten, en eindelijk aan de commissie voor de gewapende magt, om de milicie te reorganiseren; al die verschillende onderzoeken moeten ten doel hebben om de noodige voorbereidingen, zoe te zee als te land te maken, tegen eene vreunden inval. Bij het vertrek der pakketboot, welke deze tijdingen medebrengt had de Senaat over dit voorstel nog niet gestemd.

DUITSCHLAND.

SAKSEN. De heer Koerneritz heeft zijn ontslag aangeboden als minister van justitie. De koning heeft hetzelfde aangenomen en tot zijnen opvolger benoemd den heer van Langenon. De heer Koerneritz blijft steeds voorzitter van den raad, maar heeft vermeend als minister van justitie te moeten aftreden, na de nederlaag welke hij in de Kamer der afgevaardigden geleden heeft in de beraadslagingen over de hervormingen in het regtswezen. De Kamer heeft, ondanks al de pogingen van den minister, met eenparige stemmen het stelsel van contradictoire debatten en openbaarheid in criminele regtsvervolgingen aangenomen.

— De Keizer van Rusland heeft niet den 1 maar den 2 dezer maand Weenen verlaten, zich naar Petersburg begevende. Daags te voren had vorst v. Metternich eene bijeenkomst met den tsaar gehad, die twee uren geduurd heeft. De hertog van Bordeaux, die naar Weenen gekomen was om den Keizer te bezoeken, heeft insgelijks eene lange conferentie met denzelfden gehad.

— Een dagblad geeft de volgende punten op als de voornaamste, waarover bij het aanstaand congres van Berlijn onderhandeld zal worden.

1o. De christelijke leer moet bestaan in een geloof, gegrond op de H. Schrift. Zonder de individueele vrijheid van geweten, noch de verdraagzaamheid en vrede jegens andersdenkenden te kwetsen, zal men bij voorkeur tot de theologische leerstoelen zoodanige personen benoemen, die bij de wetenschappelijke onafhankelijkheid en de geleerdheid de leide voor het evangelie en de Kerk paren.

2o. De kerkelijke constitutie zal gelijk zijn aan die der evangelische Kerk, met aanweming van zoodanige wijzigingen, als door de plaatselijke omstandigheden zullen gevorderd worden; wyl de bestaande localiteiten, de consistorien en het oppertoezicht sedert drie eeuwen, in het evangelische Duitschland, met het kerkelijk beoer belast zijn. De consistorien zullen met een uitgebreider gezag bekleed worden; men zal er personen toelaten, zowel tot den geestelijken als tot den leeken stand behoorende; men zal acht geven op de noodzakelijkheid om presbyterien, diaconien en synoden met beraadslagende stem, tot stand te brengen.

— Men leest in de Köln. Zeit. van den 5 januarij. Zeven- en negentig catholijke priesters, in Rusland om hun geloof vervolgd, zijn als werklieden in eene stad gebruikt geweest. Een hunner draagt nog aan zijne handen de teekenen van dezen harden arbeid. Men heeft hen naar Tobolsk vervoerd, alwaar men hen in hokken, waarin geen daglicht doordrong, heeft opgesloten. Daar werden zij met nog zwaardere straffen bedreigd. Gelukkig hebben zij aan de woede hunner vervolgers kunnen ontsnappen. Eenige dier priesters hebben den weg naar Pruisen, anderen naar Italie, anderen weder naar Frankrijk ingeslagen. Een aantal pruisische geestelijken hebben hun eenen onderstand van / 1800 bezorgd.

Men denkt dat de koning hun zal toelaten, om het bisdom van den catholijken prelaat van rijk te verblijven. Het getal der naar Zwitserland gevlugten bedraagt vijftig.

MANNHEIM, 5 jan. De volgende verschrikkelijke tijding gaat hier van mond tot mond: een gevecht molaar, vijf uren van Darmstadt, begaf zich de waarts, om geld te ontvangen. Bij zijn vertrek verwittigde hij zijne vrouw, dat zij hem eerst den volgenden dag moest te huis verwachten, bijald hij dien avond te negen ure niet terug was. Zij zaken hielden hem tot laat in den avond bezig de molaar besloot alzoo, onderweg bij een kende den nacht door te brengen. Hier eeh overviel hem eene onverklaarbare onrust en jaagtheid, zoodat hij, wat men ook deed om hem te houden, zich herwaarts begaf, na nog veiligheid halve een geladen pistool bij zich gestoken te hebben. In een bosch, door hetwelk zijn weg voerde, ontmoette hij twee gensdarmes, die hem aanhielden, in de meening dat zij een landlooper voor zich hadden. Nadat de molaar zich beke gemaakt had, verzocht hij deze lieden met hem mede te gaan, daar hij door een geweldigen angst gedreven werd. De gensdarmes gaven toe aan zijn verzoek. In de nabijheid van den molaar aankomen, ziet de molaar licht in het vertrek van zijn geld lag, en zijn angst nam meer en meer toe. Hij verzocht de gensdarmes aan de deur wachten, tot dat hij zijn hond aan de ketting gelegd hebben. Toen hij nu, hoewel langzaam derde, vond hij den hond doodgeslagen aan de ketting. Nu was het zeker dat er een ongeluk plaats gehad, en alle drie dringen zij het binnen. Daar ligt vooreerst de dienstmeid gewond en een weinig verder de vrouw en het kind, bader in hun bleid, den laatsten adem uitblazende. begeven zij zich in alle stilte naar het vertrek waar het licht brandt, en vinden acht hooswonden die bezig zijn op eene tafel het geld te tellen.

van hen werden door de gensdarmes nedergeloken en vier zwaar gewond, terwijl twee anderen geluk hadden, met ligte wonden te ontsnappen. Alle acht waren arbeiders van den molaar.

(Duss. Zt.)

IERLAND.

In de laatste vergadering van het repeal-geselschap heeft O'Connell 41 p. st. gestort voor zijn inteekening en die van zijne kinderen en kleinkinderen. Na de door hem bij die gelegenheid geheldene redevoering heeft hij een voorstel gedaan strekkende tot uitnoodiging der leden van het Parlement, die tot het genootschap behooren, tot eene bijeenkomst te Dublin, ten einde in een gezamenlijk overleg te treden over de te nemen maatregelen tot bevordering der zaak van de herroeping: «Voor mij betreft, zeide O'Connell, ik ben van gedachte dat wij ons naar Londen moeten begeven, om de belangen van het engelsch volk in het algemeen te houden; en daarna de behandeling der bijzonderheden van hetzelfde overlaten en komen, om ons met de belangen van Ierland bezig te houden. Het voorstel is zonder tegenstand genomen.

SPANJE.

De Gazette van Madrid van den 1 januarij maakt de overeenkomst bekend, welke tusschen de regering en de St. Fernando's bank gesloten is. De voorwaarden van dit contract blijkt, dat de bank het op zich neemt om kassier van het gouvernement te zijn, de schulden van den Staat te ontvangen, en noodige betalingen en inruigen te doen en verbintenissen van den Staat, gedurende het jaar 1844 na te komen. Van eene andere verbintende bank tot de betaling der intrenten van de staatschuld gedurende hetzelfde jaar tot de maandelijkse storting in de schatkist een som van 73 millioen realen.

— De dagbladen van Madrid behelzen een document dat onder de drukpers en het publiek eenen levendigen indruk heeft gemaakt. De infant don Enrique de Bourbon, tweede zoon van den infant don Francisco a Paulo, welken de progressistische partij voorintelt als mededinger naar de hand der koningin, heeft eene verklaring openbaar gemaakt, waarin hij openlijk zijne deelneming aan den dag legt voor de liberale en constitutionele zaak: hij verklaart echter dat welke ook de keuze der koningin zijn moge, hij dezelve eerbiedigen zal.

FRANKRIJK.

PARIS, 8 januarij. Den 23 december hebben de franschen in Algerie Abd-el-Kader in persoon bestreden en eene overwinning op hem behaald. Het paard van den ex-emir is bij die gelegenheid onder hem doodgeschoten. Men heeft zich echter niet meester van hem kunnen maken.

— De commissie tot het adres van antwoord der kamer van de Gedeputeerden heeft de missie, zinsnedden der trouwreeds afgehandeld. Heden heeft zij den opsteller van dat adres benoemd. Men denkt dat het ontwerp van adres niet voor den 12 aan de Kamer zal kunnen ingediend worden. Het eenige lid der oppositie, de heer Saint-Marc Girardin, welke tot die commissie behoort, heeft zich veel moeite gegeven om voor de beginselen zijner partij eene plaats in het ontwerp van adres te verkrijgen. Men denkt echter, dat het geheel in den conservatieven geest zal opgesteld zijn.

— De Kerk van Frankrijk gaat steeds met eenen godsdienatigen ijver voort den Opperherder der zielen te bidden, opdat de Kerk van Engeland, welke eertijds een zoo aanzienlijk gedeelte van de kudde van J. C. uitmaakte, eindelijk tot den eenigen schaaftal terugkeere. Alle bisschoppen vragen achtereenvolgens tot dat einde openbare en bijzondere gebeden aan de geestelijken en de geloovigen hunner bisdommen.

PARIS 9 januarij. Gisteren zijn bij de Kamer der Pairs de beraadslagingen geopend over het adres van antwoord. Bijna de geheele zitting is besteed aan het hooren van twee redevoeringen, de eerste van den heer Cousin, tegen den minister van het openbaar onderwijs, ter zake der door dezen aangebrachte veranderingen in het wezen der Universiteit; de tweede van den minister Salvaudy, ter verdediging dier maatregelen.

— Men schrijft uit Rome aan het *Journal des Debats*, dat Keizer Nicolaas bij zijn vertrek uit Rome een som van 10,000 francs der gemeenten eene som van 10,000 francs heeft doen ter hand stellen, om te worden gedeeld te worden. De pastoors zelf met die uit Rusland verzoekt, zich zij geene aalmoezen te willen belasten, daar zoo wreeden vijand van de Russen aannemen van eenen

LA ROCHELLE 4 januarij. Sedert een aantal jaren, dat is te zeggen sedert de afschaffing van geboden in het bisdom van Rochelle is opgericht, om de bekeering der protestanten tot het catholijk geloof te bevorderen, heeft het getal bekeeringen in dit bisdom toegenomen. Vele oorzaken brengen tot de bekeering bij, om de oogen der oprechte vrienden van waarheid te openen. 1° Een aantal werken, in dit bisdom in het licht gegeven, hebben moeijelijkheden overwunden en tegenwerpingen opgelost, waarmede men de leer der Kerk bestreed; hetgeen echter de vijanden der Kerk niet verhinderd heeft, even stoutmoedig hunne aanvallen te vernieuwen, als of er nooit iets van antwoord was. 2° Mag men denken dat de veranderingen, die, wanneer het naar behoeft, de kerkelijke middelen in middelen weet te veranderen, tot dezen gunstigen terugkeer juist datgene heeft laten medewerken, wat de protestanten in het werk stelden om denzelfden tegen te gaan in het land, nimmer waren de bekeeringen van dat oordert een zwerm dwaze, die rondvanden de dopen en de gehuchten bestormen, om op een wijze de godsdienst te prediken. Die minne zendelingen zijn thans algemeen in omzich te zien, en geene andere menschen te betendheid te hebben, die of hunne onwetendheid of andere redenen tot het verlaten der zoogenaamde heren, die is de oneensgezindheid welke onder hare handen heerscht. Zij hebben geene anderen, die hunne zaak meer, dan hinnen den de catholiek godsdienst; voor het overige zij in eene volkomen en ergerlijke oneensgezindheid, zoowel betrekkelijk de leer als de zeden. De tweedragt tusschen de herders werkt

ook op den boezem der huisgezinnen, die, dikwijls onder een dak wonende, de tegenstrijdigste denkbeelden koesteren, waaruit de hevigste twisten en oneenigheid voortspruiten. 4° Bijna onbegrijpelijke valscheden zijn door de protestantsche predikanten uitgestrooid, niet alleen buiten het bisdom, alwaar zij nog eenigen ingang konden vinden, maar binnen het bisdom zelf, alwaar het bedrog een elk in het oog viel. Alzoo hebben twee predikanten niet gevreesd te bevestigen en door den druk te verspreiden, dat in de *Charente-Inférieure* meer dan dertig gemeenten het catholijk geloof verlaten hadden, terwijl het van openbare bekendheid is, dat dit met geene enkele het geval is geweest. Deze verregaande kwade trouw heeft vele personen overgehaald, die tot nog toe overtuigd waren, dat hunne herders hen niet konden bedriegen. 5° Wij vermeenen dat de ontdekking van het graf van den H. Eutropus, apostel van Saintonge; de plegtigheden, waaraan die ontdekking aanleiding heeft gegeven; de godsvrucht daarbij aan den dag gelegd, de algemeene deelneming daaraan verleend en de schandtaal, welke de hervorming bij die gelegenheid uitgebraakt heeft, op de godsdienstige gemoederen eenen heilzamen indruk gemaakt hebben. 48 afwijeringen van het *calvinisme* hebben in het thans verlopen jaar binnen het bisdom van La-Rochelle plaats gehad: 30 van mannen, 18 van vrouwen. Op dit oogenblik heerscht er nog eene gelukkige beweging in vele oprechte gemoederen en men mag verwachten, dat het ingetreden jaar nog vruchtbaarder en verblijdender zal zijn dan het vorige.

BELGIE.

De voormalige orangistische dagbladen zijn bijna de eenige, welke den hevigen maatregel van de nederlandsche regering tegen Belgie verdedigen. De *Messenger de Gaud* en het *Journal de Liege* onderscheiden zich hierin.

Koning Leopold heeft al dadelijk zijn besluit van den 29 december 1845, betrekkelijk de koffij en den tabak ingetrokken en bepaald dat de koffij, uit de hollandsche koloniën in de Oost-Indien herkomstig en de tabak, uit Nederland naar Belgie ingevoerd, voorloopig aan de algemeene regten van het tarief onderworpen zullen zijn, van af den dag der afkondiging van het besluit.

NEDERLAND.

's HERTOGENBOSCH, 14 januarij.

Door het muziek-gezelschap, onder de zinspreuk: tot nut en vermaak, te dezer stede, worden bij de ingezetenen intekening-lijsten aangeboden, tot het houden van een concert, ten voordeele der armen, hetwelk zal plaats hebben op vrijdag den 16 januarij aanstaande, en waarvan de kosten door genoemd gezelschap worden geleiden.

Bij de vele pogingen welke men elders ziet aanwenden, tot gemoetkoming in de behoefte die allerwege heerscht, door de buitengewone duurte der levensmiddelen, is het aangenaam te kunnen opmerken, dat men ook hier het lot der minvermogens op verschillende wijzen tracht te verzachten, en men mag dus te regt vertrouwen, dat eene dergelijke poging bij de bekende hulpvaardigheid onzer stadgenooten, ruimen bijval zal vinden.

— Op 9 dezer is alhier aanbesteed, het maken van een klinkerweg van Drunen door Waalwijk tot aan den Kapelschen dijk, aangenomen door den heer J. van Kalker voor de som van f 33,800. Hiermede is de klinkerweg van 's Bosch naar Geertruidenberg voltooid.

— Uit Vlijmen meldt men ons, dat het der politie gefinkt is eene bende kwaakdoenders meester te worden, die zich onder Vlijmen en Cuyk ophield, en daar zich aan menigvuldige aanslagen op een anders eigendom in minderen of meerderen graad, hebben schuldig gemaakt. Naar men ons meldt zijn niet minder dan twaalf van die boosdoeners in hechtenis en ziet men nog meerdere arrestatiën te gemoet.

— Bij Zijner Majesteits besluit van den 8 januarij 1846, no. 66, is benoemd tot substituut-officier bij de arrondissements regtbank te Arnhem, mr. F. M. C. Pels Rijcken, advocaat te Breda.

— Uit eene goede bron kan men verzekeren, dat het plan tot het daarstellen van eene haven te Scheveningen, waaryan eenigen tijd geleden gesproken werd, doch ontrent hetwelk men sedert niets meer vernomen heeft, daarom niet als opgeheven moet beschouwd worden, maar dat, integendeel, deze belangrijke onderneming steeds het onderwerp van de ernstige overweging der Hooge Regering uitmaakt.

— De 's Gravenhaagache Nieuwsbode meldt dat de

officier van justitie bij de arrondissements-regtbank te Arnhem in hooger beroep is gekomen van het vonnis waarbij de *Arrh. Cour.* van de haar ten laste gelegde wandaden is vrijgesproken.

— De Provinciale Staten van Gelderland zijn den 7 januarij in eene buitengewone vergadering bijeengekomen, ten einde te voorzien in de buitengewone behoeften van den tijd. In die vergadering is gelezen het volgend voorstel van de Gedeputeerde Staten.

1°. Magtiging te verleenen om ten beloope van f 100,000 de geldleeningen te waarborgen, welke gemeentebesturen en deze commissie tot het voornoemde einde tot stand zullen kunnen brengen.

2°. f 40,000 tot het verstrekken van subsidien te verleenen.

3°. Tot het vinden van deze laatste som de begroting voor 1846 vastgesteld te wijzigen en daartoe:

a. Van de f 19,300 inschrijving in het 4 pCts. grootboek en f 19,350 inschrijving op het 3 pCts. grootboek een nominaal kapitaal van f 33,300 te gelden te maken.

b. De f 6,500 welke bestemd waren om belegd te worden tot het verleenen dezer subsidien beschikbaar te stellen.

c. Van de som voor onvoorziene uitgaven uitgetrokken f 1574 voor deze zelfde subsidien af te zenderen.

4°. Voor ditmaal af te wijken van den regel, dat de toelage voor bepaalde werken toegekend niet eerst dan na de voltooiing van die werken uitbetaald zullen worden.

Tot het onderzoek van dit voorstel wordt op voordragt van den voorzitter eene Commissie benoemd, met uitnodiging om daarop in de vergadering van den volgenden dag verslag uit te brengen.

Daarna wordt een brief van den minister van binnenlandsche zaken voorgelezen, meldende dat de bekrachtiging van Z. M. van het in 1844 ontworpen polderreglement niet kan worden verleend, voor dat eenige daarbij opgenoemde bezwaren in nadere overweging genomen zullen zijn; terwijl bij koninklijk besluit van 17 december aan de Staten magtiging wordt verleend om dit onderwerp in deze buitengewone vergadering in overweging te nemen.

KAMPEN; den 10 januarij. Het vonnis der Arrond. Regtbank te Zwolle, in zake van 't O. M. tegen Karel van Hulst, wordt heden niet uitgesproken, uithoofde van ongesteldheid van den heer President.

— Uit Berlijn schrijft men aan de *Angsb. Zeit.* dat de pruisische regering, welke ditmaal het regt van benoeming heeft van den protestantschen bisschop te Jerusalem, hare keus heeft laten vallen op den heer Belson; zendeling en predikant der anglikaansche Kerk te Berlijn. De heer Belson is, even als de overleden bisschop Alexander, een tot het protestantismus overgegaan israëliet.

Boekbeoordeeling.

Provinciale Bladen.

De heeren Joh. Noman en Zoon te Zalt-Bommel, die zich reeds zoo verdienstelijk gemaakt hebben, door aan het publiek eene gemakkelijke uitgave der staatsbladen te bezorgen, ondernemen thans een niet minder nuttig en verdienstelijk werk, namelijk de uitgave der provinciale bladen van Noord-Brabant, Gelderland en Zuid-Holland. Allerwege is dit plan toegejuicht geworden en met bijval ontvangen; de uitgevers mogen zich de gewigste resultaten daarvan beloven.

Wij uiten hierbij den wensch dat de heeren Noman en Zoon ons ook eene uitgave bezorgen van die provinciale bladen van 1813 tot 1846, die nog van eenig nut en gebruik kunnen zijn. Wij twijfelen er niet aan of die onderneming zoude met het beste succes bekroond worden; want alle jaargangen zijn niet meer in den handel, hetgeen geen klein bezwaar oplevert voor ingezetenen ten aanzien van provinciale voorschriften en reglementen; maar al heeft iemand de provinciale bladen van 1813 tot 1846 compleet, dan is het een minder bezwaar, in die 33 boekdeelen den weg te vinden, waarin het weinige dat nog te pas komt er van nut zijn kan, verdrongen en verborgen wordt door thans nuttelooze aanschrijvingen en circulaires etc. Het is onmogelijk in die massa terecht te komen, vooral voor

diegenen, die het meeste met dezelve te doen hebben, voor de burgemeesters en secretarissen ten platten lande, die niet van het jaar 1813 af in functie zijn.

Mengelwerk.

DUITSCHLAND IN 1845.

Wurtzberg, 31 december 1845.

Het jaar 1845 zal voor altijd merkwaardig zijn in Duitschlands geschiedenis. Om daarvan al het belang te bevroeden en zooveel mogelijk het aandeel te begrijpen, dat dit land bestemd is, om in het europeesch stelsel te bekleeden, is het noodzakelijk eenen blik te werpen op het verleden, zoowel als op de toekomst. Duitschland in het midden van Europa gelegen, is de algemeene stem van alle volkeren, die bij den val van het roomsch keizerrijk het aanschijn der aarde veranderd hebben. Het was Duitschland dat, in overeenstemming met den Paus, in den boezem van deszelfs bevolkingen de overleveringen der oude beschaving bewaarde en de grondslagen legde tot het groote rijk der christenheid, welks grenzen dagelijks naar uitbreiding haken en waarvan het oude deutsche rijk slechts eene ruwe schets was. Het voortbrengend beginsel van dat veel omvattend stelsel, de eenheid des geloofs en des regs onder al de volkeren die er deel van maken, eertijds door den Paus in den geestelijken kring, en door den Duitischen Keizer in den tijdelijken kring vertegenwoordigd, heeft ruwe slagen geleden; maar zoo er nog eenige hoop is, om het te redden en, door aan hetzelfde de eerste kracht weder te geven, tevens betere tijden te doen herleven, dan vindt die hoop in Duitschland haar steunpunt.

De Voorzienigheid heeft niet gewild dat de heerschzuchtige droomen der Frederik Barbarousse, Maximiliaan I en Karel V werden verwezenlijkt; maar Lodewijk XIV. en in onzen tijd Napoleon, hebben begrepen, dat van de heerschappij over Duitschland de heerschappij over de wereld afhangt. Zelfs in deszelfs verval en diepste daling, sedert den vrede van Westfalen tot de tractaten van Weenen, is Duitschland de sleutel van het europeesch stelsel gebleven. Eenmaal Duitschland uit zijn verband gerukt zijnde is het europeesch evenwigt verbroken; het Noorden en Zuiden stooten tegen elkander, even als in de heillooze dagen van 1812; Engeland, zonder steunpunt op het vasteland, wordt ter zijde geworpen en breekt in duizend stukken; en Rome, van hare onafhankelijkheid beroofd, door het geweld van den warrelwind weggesleept, wordt voor altijd de prooi der barbaren. Weg is de eenheid, weg de beschaving; een stikdonkere nacht, spreidt zich over deez wereld in wanorde uit. (1)

Men oordeele nu over het gewigt der crisis waarin Duitschland gewikkeld is! Die crisis oefent haren invloed uit zoowel op de godsdienstige als op de staatkundige grondslagen onzer maatschappij; zoo zonderling is de stelling, en zoo groot de verblijndheid der deutsche regering, dat zij gedrongen en met alle hevigheid vervolgd door den uit het ongelooft geboren geest van wederspanningheid, en door de uit het pantheïsme voortgebrachte denkbeelden van communisnius, zij niettemin steeds eene lijn trekken met hare bitterste vijanden om, ware het mogelijk, diezelfde catholijke Kerk aan te vallen, wier zegepraal haar alleen eenig vooruitzigt van behoud oplevert. Alleen van de zijde der catholijke Kerk vertoont zich nog een krachtig en werkdadig geloof, eene wezenlijke kracht van vereeniging en werking, en zij zullen geen rust hebben, zoolang zij die laatste kiem des levens niet gesmoord zullen hebben.

Het jaar 1845 heeft al de oorzaken van wanorde, die Duitschland met eene nabij zijnde optbinding bedreigen, blootgelegd. Volkomene oneensgezindheid, scheuring tusschen de staatkundige en godsdienslige maatschappij; herhaalde scheuring in deze, algemeene opstand in gene: hardnekkigheid en zwakheid van de zijde der regering, blinde zucht naar nieuwigheden en warschheid van alle juk aan de zijde der volkeren

(1) Met is er ver af wij den hoogen invloed zouden miskennen, welken Duitschland uitgeoefend heeft en nog uitoefent op de beschaving; maar wij vermeen dat de vaderlandlievende van onzen correspondent denzelfden eenigzins overdrijft. Wij kunnen overigens niet deelen in het leedwezen, dat hij uitdrukt over den val van een maatschappelijk stelsel, waaraan de Kerk geene behoefte heeft, om op nieuw de wereld te redden.

(Noot van F. Enzers),

Al de gedeelten van het protestantismus, die protestant niet uitgezonderd, hebben de scheiding der Kerk van den Staat geëischt en voegene eene geheel onafhankelijke constitutie. De synoden van Pruisen, Beieren, Wurtemberg en de landen langs den Rijn hebben zich in denzelfden zin verklaard. De Vrienden des Lichts hebben terzelfder tijd voor die constitutie eenen nieuwen grondslag geëischt, buiten al de overleveringen van het christendom, en dringen die vordering aan met eene stoutmoedigheid en een geluk, welke dagelijks toenemen en daadlijker worden. De oude geloofsbelijdenissen, de oude liturgien, de oude vormen van inrigting worden van alle kanten, met eene min of meer duidelijke verachting, verworpen en ter zijde gelegd, en de aanmatiging der regering, om hare suprematie over de protestanten te behouden, wekt meer en meer de verontwaardiging der volkeren op. Het ronganianus heeft aan die beweging eene nieuwe kracht gegeven, door er communisische strekkingen onder te mengen en door de algemeene verwarring ten top te doen stijgen door deszelfs geschreeuw, onstuitige vergaderingen en luidruchtige toejuichingen. De catholijke bevolkingen, van hare zijde, worden meer en meer verbitterd, door de kwellingen, welke men hare geestelijkheid en haarzelve aandoet, niet alleen in al hetgeen op het aan den dag leggen harer godsdienstige gevoelens en op de voldoening harer behoeften betrekking heeft, maar ook nog in hare staatkundige en burgerlijke betrekkingen, waarin de catholijken met eene tergende achterstelling behandeld en zonder bescherming overgelaten worden aan de herhaalde beleediging hunner laijke vijanden.

De vervolging der catholijke Kerk, hier en daar opgeschort tengevolge der gebeurtenissen van Keulen, is allerwege hervat met eene onbegrijpelijke hevigheid en eene bitterheid welke niet anders dan dan de verontwaardiging, zelfs der onverschilligsten kan gaande maken. De Koning van Hannover bekeert en vernietigt den catholijken catechismus, door den bisschop van Hildesheim uitgevaardigd en laat door zijne wetgevende Kamers strenge straf-bepalingen aannemen tegen de geestelijken, die in de uitoefening hunner bediening, niet aan de ministerieele bevelen gehoorzamen. De pruisische regering, die, door de haar verleende bescherming, al den hoon der eedbreukige priesters, protestanten en hunne aanklagers bekrachtigt, welken dagelijks in hunne schriften, vergaderingen en dagbladen, den bisschoppen en den getrouwen catholijken wordt aangedaan, laat twee geestelijken uit hunne parochien verwijderen, omdat zij hunne stem verheven hebben tegen zulke schanddaden; laat de door den bisschop van Munster benoemde onderwijzers uit hunne scholen verjagen, zonder zich zelfs te verwaardigen eenig antwoord te verleenen aan het eerbiedig vertoog, waarin de bisschop zijne regten had blootgelegd; zij laat den pater Glosser, een zeer geacht prediker in Westfalen gevangen nemen, omdat hij in de stad, welke hij bewoont, drie of vier schuldelooze geestelijke zusters, tot de verpleging van zieken, opneemt; zij dagvaart den baron van Loë voor de rechtbanken, omdat hij in de dagbladen eene redevoering openbaar maakt, welke hij in de Provinciale Vergadering gehouden heeft ter verdediging der catholijke zaak; zij dwarsboomt door alle mogelijke middelen den nieuwen aartsbisschop van Keulen en bevoemt, in strijd met alle overeenkomsten, voor de Universiteit van Bonn een hoogleraar, zonder de goedkeuring van den bisschop gevraagd te hebben; zij ondersteunt dagbladen, die tot taak schijnen gekregen te hebben om opophoudelijk op de catholijken te beukeren en weigert aan dezen verlof om een enkel blad ter hunner verdediging op te rigten. In het koninkrijk Saksen wordt de vereeniging van gebeden voor de bekeering der zondaars, bekend onder den naam van Broederschap van het Heilig Hart van Maria, beschouwd als eene poging tot zamenzwering en op bevel der regering vernietigd; een schapulier met de voorletters van den heiligen naam van Jesus, op de borst van eene oude vrouw gevonden, geeft aanleiding tot een gestreng onderzoek tegen het j. suitismus; en de huispriester van een catholijk edelman is uit het land gebannen, omdat hij eenige bezoeken had afgelegd bij eenen stervende, die zijne hulp had ingeroepen. In het groothertogdom Baden, verklaart men de beschikkingen van den Aartsbisschop van Freiburg, in overeenstemming met de uitspraak van den II. Stoel, voorgeschreven ter zake der gemengde huwelijken tusschen catholijken en protestanten, voor ongeldig en van geener waarde en bedreigt men de priesters die zich aan hunnen

bisschop en aan de kerkelijke voorschriften zu onderwerpen, met zware straffen. In het koninkrijk Wurtemberg bereidt men denzelfden weg de zaak der gemengde huwelijken, men vordert de jonge priesters, voor dat men hen in bediening laat treden, de belofte, onder eed, dat zij in gevallen van oneensgezindheid de bevelen van regering hooger zullen achten, dan de kerkelijke voorschriften, en men maakt gebruik van openstaan des bisschoppelijken zetels van Rottemb. op, door den vicarius capitularius Laumann, regeling der openbare eerdienst door de koninklijke raad der kerkelijke zaken, voorgeschreven in voeren. Tot zelfs de wijze stad Frankfort heeft zich beijverd, om op de onbeschaamdste wijzen, en onder de oogen der Bondsvergadering, de vermeende regten van den Staat over de Kerk te drijven, toen zij den catholijken kapellaan Ruitdreef, omdat hij in de bediening van het sacrament van boetvaardigheid niet geheel naar inzichten van den doorluchtigen Senaat gehandeld had.

Indien dit alles niet het bewijs is eener algemeene zamenspanning der deutsche regering tegen de catholijke Kerk, zijn het niettemin de verschijnselen eener aan allen gemeene ziekte; en opdat er geen enkel lid van dat groote ligchaam onbezeerd blijven, heeft de Beierische regering zich menigmaal bij de anderen gevoegd, door tegen de bisschoppen van dat land even onbillijke als kleingeestige twisten aan te stoken ter verkorting hunner wettelijke regten, die toch allen duidelijk gewaarborgd door het concordaat van 1817.

(Vervolg hierna).

Advertentien

* * Heden overleed alhier, tijdig voorzien in de H. H. Sacramenten, de Wel Eerwaarde Heer S. TH. MESSING, sedert 1829 R. Pastoor dezer Gemeente, in den ouderdom van bijna 54 Jaren.

M. ROELOFS

K. P.

Bemmel 5 Januarij 1846.

* * De Notaris FREHER, zal ten huize en in de berges van JAN VAN DIJK te Heeze, Arrondissement Eindhoven, op Woensdag den 26 Februarij 1846, provisioneel, en op Donnerdag den 28 derzelfde Maand, ten uure van de middag, om 2 uur te beginnen, ten verzoeken van de Erfgenamen wijlen, Wel Edeelen Gestrengen Heer Mr. H. V. MOORSEL, publiek te koop aanbieden

DRIE BOUWHOEVEN

met de daaraan behoorende

BOUW- EN WEILANDEN, MOERGRONDEN BOSSCHEN EN HEIDEN,

te zamen groot ruim 70 Bunders, genaamt H u c h t e n, gelegen onder de Gemeente Meeheese, Arrondt. voors. en zulks met het Re van HONDEN, JAGT en verdere geregtigheden; waaronder echter niet begrepen de Grove Tienden van een enkel perceel groot circa 2 Bunders.

De voors. BOUWHOEVEN zullen in drie separaten koop en vervolgens in massa ten verkoop worden gebracht.

De Jaarlijkse zuivere opbrengsten van de voors. drie Bouwhoeven worden berekend op f 5810

Madone onderrichtingen te bekomen in Kantore van den voormelden Notaris FREHER te Heeze.

Graanmarkt

van 't HERTOGENBOSCH.

vrijdag en zaterdag 9 en 10 Januarij,

ROGGE f 7.65 f 8.25 en f 8.75.

BOEKWELT f 7.35 f 7.95 en f 8.00

GORT HAVER f 3.85.

LIGT WIGTIGE HAVER f 3.00 f 3.50.

Beurs van Amsterdam.

Zaterdag 10 Januarij ten vier ure.

w. S. 2 1/2 pCt. 61 1/2, 1/2. Nieuwe Cert. 3 pCt. 74, 75. Dito Certif. 4 pCt. 96. Bandelm. 164 1/2, 164. Ardains 5 pCt. 23 1/2. Spaansche Renc. 3 pCt. 34 1/2, 1/2. Part. te Koude 3 pCt. 61 1/2. Oude Rencen 4 pCt. 92 1/2.

Ter Drukkerij van D. A. A. DE ROOY, te 's Bosch.